

SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ TABİAT TARİHİ MÜZESİ

Nazire ÖZGEN ERDEM^{1,2}

Oktay CANBAZ^{1,2}

Giriş

Tabiat tarihi müzeleri yerkürenin geçmişine ait örnekleri barındıran, koruma altına alan ve eğitim faaliyetleri ile tanıtan mekânlardır. Ülkemiz jeolojik ve biyolojik çeşitliliği açısından zengin potansiyele sahip olmasına rağmen tabiat tarihi müzelerinin sayısı oldukça kısıtlı kalmıştır. 1968 yılında kurulan ve günümüzde Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü bünyesinde hizmet veren Şehit Cuma Dağ Tabiat Tarihi Müzesi Türkiye'nin ilk ulusal doğa tarihi müzesidir. Ege Üniversitesi bünyesinde 1967 yılında kurulan Tabiat Tarihi Müzesi ise ülkemizin bir üniversite bünyesinde kurulan ilk doğa tarihi müzesi olması ile ayrı bir önem taşır. İstanbul Cerrahpaşa, İstanbul Teknik ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitelerine ait yerbilimleri, jeoloji ve doğa tarihi temalı müzeler bu girişimi takip etmiştir. Söz konusu müzelerin bir kısmı jeoloji mühendisliği bölümleri içerisinde yer alan koridor müzesi özelliği taşımaktadır. Kemaliye'de Ali Demirsoy tarafından kurulan doğa tarihi müzesi ve Burdur Doğa Tarihi Müzesi ise kısmen ülkemizin diğer yerbilim temalı müzelerini temsil ederler. Ayrıca, bazı illerimizde Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde hizmet veren arkeoloji müzeleri içerisinde doğaya ait materyallerin sergilendiği müzeler de mevcuttur (Çankırı Müzesi Doğa Tarihi Sergi Salonu, Sivas Arkeoloji Müzesi fosil sergi alanı, Muğla Turolian Açık Hava Müzesi: Dr Lale Aytaman Doğa Tarihi Seksiyonu gibi). Ülkemizde tabiat tarihi müzeleri konusunda bir toplumsal birikimin ya da kültürün oluşması ancak sayılarının artması ile mümkündür. Küçük veya büyük, ulusal, bölgesel ya da yerel demeden açılan her tabiat tarihi müzesinin üzerinde bu anlamda çok önemli bir sorumluluk olacaktır. Müzeleri ziyaret eden ya da edecek her bir birey için o andan itibaren yerbilimi ve doğa tarihi müzeleri hakkında oluşacak kültürün ilk

1 Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Tabiat Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkezi

2 Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü

adımları atılmış demektir. Bu anlamda yüzölçümü açısından ülkemizin en büyük illeri arasında yer alan, jeolojik olarak önemli İç Anadolu havzalarından biri olan ve Cumhuriyetimizin temellerinin atıldığı Sivas'ta bir tabiat tarihi müzesinin kuruluşu önem arz etmektedir. Özel müze statüsü almak için Kültür ve Turizm Bakanlığı'na başvuru süreci başlamış olan müze açılışının üzerinden geçen bir buçuk ay içerisinde yaklaşık 1500 kişi tarafından ziyaret edilmiştir.

Kuruluş Tarihçesi

2022 yılı Şubat ayında üniversitemizin 48. Kuruluş yıldönümünde açılan Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Tabiat Tarihi Müzesi ülkemizin bu kapsamdaki en genç müzesidir. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Tabiat Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkezi bünyesinde bir tabiat tarihi müzesi kurma çalışmalarına 2017 yılında başlanmıştır. Üniversite içerisinde 4 Eylül Kültür Merkezi'nin ikinci katında yaklaşık 1000 m²lik bir alan tahsis edilmiştir. Alan içerisinde sergi salonu haricinde yönetici, sekreter, uzman odaları, iki adet laboratuvar, bir depo ve eğitim faaliyetlerinde kullanılmak üzere 3 adet ortalama 150 kişilik toplantı salonları mevcuttur. Müzemiz çoğunluğu jeolojik olmak üzere yaklaşık 3000 adet örneğe ev sahipliği yapmaktadır. Jeoloji ve maden mühendisliği, biyoloji, antropoloji, veterinerlik bölümleri ve eğitim fakültesinin paydaş olduğu müze, Sivas ili ve çevresinde her kademedeki öğrenciye, yerel halka ve diğer ziyaretçilerine hizmet vermeye başlamıştır. İl Millî Eğitim Müdürlüğü ile Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlüğü arasında eğitim aktiviteleri gerçekleştirmek için işbirliği protokolü de mevcuttur.

Müzenin kapsamı

Ziyaretçileri, müze girişinde ilk olarak duvarda yer alan jeolojik zamanlar görseli karşılamaktadır. Bu bölümde yerkürenin yaklaşık 4.5 milyar yıllık geçmişi jeolojik dönemleri temsil eden görseller ile anlatılmaktadır.

a) Mineral, Kayaç ve Maden Bölümü

Yerkürenin yapıtaşları olan minerallerin farklı gruplarına ait örnekler, süs taşları, endüstriyel ve metalik hammaddeler müzenin bu bölümünde sergilenmektedir. Sivas kültürel ve doğal güzellikleri ile olduğu kadar maden çeşitliliği ile de ülkemizin önemli illerindedir. İlin maden kaynaklarına-ait örnekler için Maden Kenti Sivas köşesi düzenlenmiştir.

Magmatik, metamorfik ve sedimanter kayaç örnekleri bu amaca ayrılmış ayrı bir teşhir reyonunda sergilenmektedir. Bu reyonda iç duvarlarındaki posterler aracılığıyla kayaçların oluşumları anlaşılır dilde anlatılmaktadır. Aynı zamanda, özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesinden farklı petrol sondajlarına ait petrol ve kömür örnekleri yine poster bilgileri desteklenerek sergilenmektedir.

b) Paleontoloji Salonu

Müzenin paleontoloji bölümü jeolojik zamanların farklı dönemlerine ait fosillere ev sahipliği yapmaktadır. Sivas ve ülkemizin farklı bölgelerinden derlenen bu fosiller oldukça ilgi görmektedir. Teşhir alanının ilk girişinde fosilleşme süreçlerini anlatan ve arazideki görünümünü temsil eden bir fosilleşme köşesi hazırlanmıştır. Mercanlar, ekinodermatalar, arthropodalar, brakiyopdlar mollusklar, bitki ve bazı omurgalılara ait farklı fosiller ziyaretçilerin en çok ilgi gösterdiği örnekler arasında yer almaktadır. Bu örneklerin çoğunluğu ülkemizin değişik bölgelerine ait olmakla beraber Fas, İngiltere, İtalya gibi ülkelerden de fosil örnekler sergilenmektedir.

c) Bitkiler Salonu

Sivas'ın jeolojisinin önemli bir bileşeni olan jipsler aynı zamanda bu yöreye ait çok sayıda endemik bitkinin yetişmesini sağlamaktadır. Müzede 50 ye yakın endemik bitki ziyaretçilerin ilgisine sunulmuştur. Bu bölümde ayrıca baharatlar, tıbbi ve aromatik bitkilere ait örnekler de sergilenmektedir.

d) Zooloji Salonu

Müzenin zooloji bölümünde omurgalılara ait farklı örnekler sergilenmektedir. Sulak ve kara ekosistemini temsil eden tahnit hayvan örneklerini kapsayan bölüm müzenin en dikkat çeken alan-

larındandır. Tatlı ve tuzlu su balıkları, iki yaşamlılar, sürüngenler, kelebek ve böcekgillere ait örnekler ziyaretçilerine günümüz canlılarını yakından tanıma imkânı sunması nedeniyle önemlidir. Ayrıca, Sivas için önemli bir doğal değer olan kangal köpeğine ait bir tam iskelet, kedi, köpek, fare, domuz benzeri canlılara ait tam ve parça iskeletler de sergilenen örnekler arasındadır.

e) Eğitim amaçlı modeller

Müzedede özellikle öğrencilere yerbilimini anlatmak amacıyla bazı eğitim köşeleri de oluşturulmuştur. Ses ve duman efektli olarak hazırlanan volkan modeli ile yanardağlar, bir at başı modeli ile petrol hakkında bilgilendirmeler yapılmaktadır. Artırılmış gerçeklik ile hazırlanan kum havu-

zu ise özellikle çocukların yeryüzü şekillerini eğlenerek öğrenmelerini sağlamaktadır. Tüm salon boyunca ilgili sergi örneklerinin temasına uygun bilgi posterleri müzedeki eğitime katkı sunar. Müzemize ait web sayfası üzerinden ilgi duyan tüm ziyaretçilerimize müze hakkında kısa bilgiler sunulmaktadır.

Müze web sayfası için link: <http://www.muze.cumhuriyet.edu.tr>

Teşekkür

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Tabiat Tarihi Müzesi tamamen merkezin ve üniversitemizin ilgili birimlerindeki akademik ve teknik personellerinin yoğun çabası ile kurulmuştur. Üniversitemiz bünyesinde bir tabiat tarihi müzesi açma önerimizi kabul ederek her aşamasında bize destek olan Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlüğüne teşekkür ederiz. Ayrıca, örnek bağışlayarak bizi destekleyen tüm meslektaşlarımıza ve MTA Şehit Cuma Dağ Tabiat Tarihi Müzesine de teşekkürü borç biliriz.